

Lieke Marsman

In mijn mand

Gedichten

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

Eerste druk, januari 2021

© Lieke Marsman

Omslagontwerp Janine Hendriks

Typografie binnenwerk Michiel Niesen, Haarlem

Auteursfoto Merlijn Doomernik

Productiebegeleiding Tim Beijer

Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 90 830 9535 6

NUR 306

www.uitgeverijpluim.nl

DIT NIEUWE LEVEN

UNIVERSELE ESTHETIEK

1.

Steeds vaker schrik ik in de tram van mijn wekker
die afgaat op iemand anders' mobieltje,
terwijl mijn eigenzinnigheid met me meereist
in mijn linnen tasje, massaproduct voor een eenling.
Wat is universele esthetiek eigenlijk méér
dan de meest succesvolle marketingcampagne?
De samenleving een lange, eensgezinde
polonaise die enkel tot halt komt
in de plaatselijke winkelstraat,
omdat men daar te veel slentert.
Nee, dan het sublieme. Dat magische mooie
dat steeds tussen je vingers vandaan glipt
en waar een beetje geesteswetenschapper
een hele carrière op kan bouwen.
Wat als het ongrijpbaar is omdat het niet bestaat?
Wat als er tussen de regels door
alleen een peilloze leegte ligt, een stilte
waarin ik probeerde een gedachte te formuleren
die dadelijk wordt volgeplempt
met hermeneutische tekstverklaring?

Ik herken mij niet in de methodes van de cultuuranalyse
noch in de uiteenzettingen van critici
die mijn gedichten doorplozen als boedelbeschrijving.
'Wanneer ik me / in een ruimte vol glasscherven
naar het licht dans' (een zin uit mijn eerste bundel)
werd door een zelfverzekerde interviewer eens
tot een religieus ontwaken gebombardeerd, het glas
symbool voor iets – voor wat?
Terwijl er natuurlijk niets meer gebeurt
dan een jonge vrouw in een vies café
die danst tot het ochtendgloren. Waarschijnlijk
was er drank in het spel, maar het was niet
het bloed van Christus. Een ander schreef
dat ik beter helemaal met dichten kon stoppen
en ik ben ook wel eens pathetisch genoemd
door mannen met verstand van de canon.
Kijk om je heen, door de hele geschiedenis heen
dat verdomde verdoemen en minachten van emoties...
Geen wonder dat we zijn aanbeland
waar we zijn aangestrand.

2.

Ik wéét dat ik in staat ben om iets afschuwelijks
om te buigen tot het bitterzoete
dat een leven z'n waarde geeft, de crisis
en chaos waaruit een leven z'n dynamiek haalt.
Dit vertel ik mezelf wanneer ik nadenk over de dood.
Dankzij de dood verliezen we onze onschuld,
wat niet betekent dat we schuldig worden.
Het betekent dat het leven niet langer alleen maar 'leuk' is.
Het betekent dat als ik dat gedicht opnieuw kon schrijven,
ik er een religieus ontwaken in zou leggen – God weet
hoezeer ik het nodig heb. De laatste tijd
voel ik me zo afgesneden van mijn toekomst.
Wat heeft het voor zin om te fantaseren
over waar je over tien jaar zou kunnen wonen
als de dokter morgen kan bellen
om te zeggen dat het klaar is?
Er is geen toekomst, alleen een lang
en stroperig hier en ik zijn. Het enige zwerven
door de tijd dat ik soms doe is terugblikken

op het verleden, waarvan akte,
maar aangezien ook dat in het licht van geen toekomst
buitengewoon droevig maakt
(en dan laat ik de normale portie melancholie
die zoiets met zich meebrengt nog buiten beschouwing)
probeer ik het zo veel mogelijk te vermijden.
Wat resteert is het ultieme 'leven in het nu',
maar voor iemand die een groot deel van haar zielenrust
doorgaans haalde uit de gedachte
dat in de toekomst alles beter wordt,
is het gekmakend. De dokter belt eerder
dan verwacht en weet de gemoederen
voor even te bedaren. Rustig maar. Dan
slaat de betovering van de dood
waarin ieder gebaar of geluid betekenis heeft
opeens weer om in het gewone onrustige klik-klak
van een middag zonder doelen.
Het is ook nooit goed met die pathetische dichters.

3.

Is genade dat je gegeven wordt dat je niet sterft
vandaag of dat je je aanstaande dood leert aanvaarden?
Ik ben bang voor het tweede, dus wil ik er
voorlopig niets van weten. Hoewel er ook
ogenblikken van ogenblikken zijn waarop een einde
aan het leven opeens te accepteren lijkt
zolang ik mijn laatste maanden maar in de natuur doorbreng.
Adem diep in en volg de rode paaltjes, die je leiden
naar een barmhartig vennetje.
De volgende ochtend word ik weer gewoon wakker
met in mijn hoofd een ritmisch
fuck fuck fuck / ik wil niet dood. Gelukkig maar,
want ik wil niet dood. Voor het eerst
in mijn leven voel ik me tamelijk zelfverzekerd.
Niet dat het ergens op gebaseerd is, het is meer
de ongefundeerde zelfverzekerdheid
die je vaak aantreft in regeringsleiders
aan het begin van een mislukte termijn. Dun melkvel
van arrogantie op een pap met klonten.

Naar de maan met jullie leugens,
steek die bureaucratie maar in je hol!
Zulke gedachten heb ik tegenwoordig vaak.
Dit nieuwe leven is lelijk, maar dragelijk.
Een verklaring voor het gebrek aan schoonheid
in deze wereld is dat de weg van de minste weerstand
in de praktijk soms de enige dragelijke is.
Maar pas op, ook op deze weg
kan een gemiste afslag zomaar tot genade leiden.
Eén overwoekerde wegwijzer
en je staat oog in oog met het sublieme
(volstrekt onvoorbereid, alle jaren van studie ten spijt)
en blijkt een manier te kennen om dit verteren
in het licht van universele schoonheid uit te houden.
De waarheid behoeft geen nooduitgangen meer
en alsof er een soort fotosynthese plaatsvindt
verschrompel je niet, maar scheidt zelfs zuurstof uit.
Genade.